

Naročnina: doma na skupni naslov mesečno 2 D., na posameznika 2 Din. 50 par.

V inozemstvo mesečno 6 Din. Z M. Listom, M. Ogracekom i kalendarom letno 100 Din.

Plačati se mora bar mesečno naprej.

Štev. položnice 11806.

Rokopisi se ne vračajo.

NOVINE

SLOVENSKE KRAJINE

Vredništvo v D. Lendavi hš. 67, uprava v Črensovcih, Slov. Krajina.

Cena oglasov: cela stran 800 Din., pol strani 400 Din. i tak niže. „Poslano“ i med tekstom vsaka reč 2 Din. Mali oglasi do 10 reči 5 Din., više vsaka reč 1 D. 50 p., i oglasna taksa posebi. Popust po dogovori.

Krek — ljubiteo i dobrotnik naroda!

Slovenski narod ma može, šteri stojijo visiko nad svojim časom, kak istinski velikani duha i srcá. Takši možjé so narodi proroki, voditelji, dobrotniki. V njih se je nabralo i pokazalo najboljšé, ka narod premore, iz njihove delavnosti se vse to najbolše znova povrača nazaj v narod, da ga

Dr. Janez Ev. Krek.

prekvasi, naj obrodi sad za vse čase.

Človek, šteri je dao vse svoje duševno i telovno bogastvo za slovenski narod, je Janez Evangelist Krek. Letos 8. oktobra je minolo dvajset let od njegove nagle smrti. Ves slovenski narod se ga je spomno, tudi naša Krajina se ga naj spomni, ar je njegov velki duh obimao tudi njo i jo želo zdržiti z slovenskimi brati onstran Mure.

Janez Ev. Krek se je narodo 27. novembra 1865. leta pri Sv. Gregori nad Sodražico na Dolenjskom kak sin učitelja. Oča njemu je naskori mro, zato se je preselo z materjov v Selce v Škofjo loko na Gorenjskom. Tu med lepimi bregami je preživlao svoje počitnice pri materi, štera je bila dobrotnica siromakov. V Ljubljani je opravo gimnazijo. Po maturi se je odločo za duhovniški stan, ar je želo svoje življenje darivati preganjanim i trpečim. Gda je bio posvečeni, so ga poslali v Beč na univerzo, gde je nadaljavao svoje včenjé i postao doktor bogoslovja i tak postao profesor bogoslovja v ljubljanskom bogoslovju i začno svoje veliko delo za lepšo prišestnost slovenskoga naroda.

Od zdaj naprej kak duhovnika-profesora, je dr. Kreka najti povsedi: v cerkvi, knigi, delavski vrstaj, kmečki

domovaj, časopisaj, društvaj, gospodarstvi, politiki, vse to guči od njegovoga vsestranskoga i nesebičnoga dela, s šterim si je pridobio nepozabne zasluge v zgodovini slovenskoga naroda. Dr. Krek je spoznao i zľubo slovensko zemlo iz vsega svojega srca. Spoznao je povsedi razmere i osebe, zato je zbrao delavce za preporod i lepšo bodočnost naroda. — Skoz celo svoje življenje se je boľuvao za zdrženje naših narodnih sil, zato ka je bio Krek osvedočen, ka je samo tak mogoče obvarovati narod i ga z lastivnov silov zdigavati do političnih pravic, višije kulture i lepšoga blagostanja. Deluvao je neprestano v tom nameni, čeravno v vsej svoji izrazitosti, zmožnosti i dalekovidnosti ne najšeo zmerom zadosta razumevanja za ideje, štere so obrodile telko dobroga na slovenskoj zemli.

Rano se je Krek poprijao politike, ar je vido, da trbe slovensko ljudstvo zagovarjati i braniti. Kak politika, so ga spoštivali tudi njegovi prijatelje, ar so vidili v njem poštenoga, nesebičnoga človeka. Meo je izreden govorniški dar, tak da je potegno za sebov ljudske vnožice i premagao nasprotnike. Njegovo politično delo je bilo ogromno, on je vodo dolgo časa bivšo Slovensko ljudsko stranko. Višek njegovoga političnoga dela pa je bila takzvana majška deklaracija, to je izjava, štero je 30. maja 1917. dr. Anton Korošec prečteo v bečkom parlamentu. Miso za to izjavo je dao ravno Krek. V njej se zahteva popuna narodna samostojnost. Ino ravno deklaracija postane zdaj glavno izhodišče narodnoga gibanja pri Slovencaj, Hrvataj i Srbaj. Od zdaj naprej se po vsoj slovenskoj zemli začne širiti glas po narodnoj slobodi. Obdržavali so se narodni tabori, na šterih nastopa prijateo dr. Kreka, dr. Korošec, kak glavni govornik, šteri navdušuje slovenski narod: „Slovenski narod zdigni glave, za to, ar se bliža tvoje rešenje!“

Dr. Krek je bio tudi velki Slovan: znao je vse slovanske jezike, pri vsakoj priliki je navdušavao ljudi za slovansko bratstvo.

Žmetno betežen se je povrno domo i 8. oktobra 1917. je pri svojem prijatelji plebanoši v Št. Janži na Dolenjskom zavolo srčne kapi, nagloma premino. Njegov sprévod je bio ogromen, gda so ga sprevedili k Sv. Križi v Ljubljani, gde kaže lepi spomenik njegov grob: Dva orjaka stojita globoko sklonjeniva, potopleniva v žalost — podoba njegovoga naroda, ki je zgľubo svojega velkoga sina i dobrotnika ravno te, gda bi njemu bio najbole potreben.

Rabski Slovenci.

Slovenski narod že od davna nema sreče. Naskori, gda so se Slovenci naselili na svojoj denešnjoj domovini, so je tñji narodje začnoli spravlati pod svojo oblast. Tak je glavni deo Slovincov že na konci 8. stoletja prišeo pod nemško oblast. Tãljani so ob svojoj meji poitalijani ves za vesjov. Vogri so si povogrščili velki deo slovenske zemlje — vse gor do Blatnoga jezera (Balaton) so živali naši očaje. Tak so nam že v davnih časaj vzeli jezero duš. Dnes smo pa razdeljeni Slovenci po vsem sveti; po boji nam je Italija vzela 580.000 našega slovenskoga naroda, Avstrija pa 150.000. Pa tudi pod Vogrskov so ešče Slovenci, šteri so nam posebno blñzi. Ne bi bilo lepo, če se ne bi bar zdaj spomnili z njih.

Slovenci na Vogrskom so deo nas, nľuva zemla je deo naše Slovenske krajine. Ar živejo do Rabe, je zovemo rabske Slovence. Na mirovnoj konferenci v Parizise je slovenskomi odposlanstvi, v šterom je na-

šo Krajino zastopao g. prelat dr. Matija Slavič, vseučiliški profesor v Ljubljani, nikak ne moglo posrečiti, ka bi naša meja segala do Rabe, do Monoštra. Tak so ostale na Vogrskom ništerne slovenske vesnice. Rabski Slovenci majo tri fare: Števanovci, v štero spadnejo vesnice: Slovenska vés, Sakalovci, Andovci, Otkovci pa Verice; k Gornjemi Seniki pa Ritkarovci. Posebi ma svojo faro Dolnji Senik s 720 dušami. Števanovska fara má 2547 duš, gornjesenička pa 1800. Tak je vsej Slovincov okoli 5000. Istina, ka je med njimi tudi več Nemcov, ali v Ameriki je telko Slovincov iz tej krajov, ka lejko cenimo Slovence nad šest jezero.

Naši rabski Slovenci tñdi nemajo nikših slovenskih novin, ka bi njim nudile duševno hrano. Samo slovenske molitvene knige ešče majo.

Mislímó na svoje brate tam prek pri Rabi. Sami pa ne zametavlimo sreče, ka lejko slovenski čtmo ino se slovenski odgajamo!

Slava krali Aleksandri I. Zediniteli.

V soboto 9. oktobra se je spominjao jugoslovanski narod žalostne obletnice smrti našega vľeškoga krala Aleksandra I.

Bolečina, štero smo občutili ob britkoj izgľubi pred tremi leti našega krala, se je ešče ne vmirila. Ešče komaj zdaj se zavedamo, ka je zgľubo jugoslovanski narod z njegovov smrtjov.

Ob žalostnoj obletnici smo se vsi Slovenci, Hrvati i Srbi spomnili njegovih zadnjih reči, štere je povedao vmirajoči: „Čuvajte Jugoslavijo!“

Čast Soboti — sramota M. krajini.

„Murska krajina“ se je v 41. št. v dvema člankoma razčemerila zavolo članka „Sramota za Sobotu“ v Novinaj. „Bodimo stvarni“ pravimo tudi mi, zato pokažemo na smešne, iz sovražstva do „Novin“ napisane trditve M. krajine. 1) Piše, da je voda „baje“ (1) ovirala dijakom dostop do gimnazije. Pitamo, naj vsaki, što zna za drugi vzrok, da je pouka ne bilo, to naznani v M. krajini! Ka pomeni té „baje“ (=leka) — ali dopisnik ne verje toga dejstva?? Je pač slepi za vodo i neobčutlivi za vodó, če v njo stopi. To je norčevanje iz vse gimnazije! 2) „Očividno nalago to krivdo občinski upravi...“ Na to kaže pač jasno M. krajina sama s svojim zadnjim stavkom: „Smatramo za primerno, da bi se tudi občinska uprava M. Sobotu zavzela, da se ta jarek čimprej očisti...“ No — ali je to kaj drugoga, kak „smatramo za primerno“ tudi mi? Čudno: najprle napadati Novine, na konci pa isto zahtevati!! Mi pa smo ešče me-nje želeli: ne smo iskali vzroka prihoda vodé odzvuina Sobote, liki smo se zgražali nad tem, da poleg kľupov kamna (1), štere že kláčimo v jarek... voda teče prek cesté od petka do petka, stoji na cesti — samo zato, ar je celi tñeden nišče (menda je tudi zvñn „obč. uprave“ kakši čeden človek v Soboti?) ne pogľobo odtoka, šteroga je „smatrao“ nekak za „primernoga“, a je preplitev. Pa ešče dnes je kamen ne na cesto razkopani, zakaj pa je navoženi? Od „denarnih sredstev“ pa ľle tiho, edno motiko vam rad posódi što! Ves članek je pisani samo kak zagovor za stvari, štere je nišče ne tajio. Tñdi je dopisnik „Novin“ ne zahtevao, da trbe „gladko zaježiti dotok vode“. Pač je dopisnik M. krajine ne vido položaja ali pa nema telko lastne razsodnosti, da bi vido, ka se dá popraviti brez stroška v Soboti — i ne čakati na pravdo s Kľpšinci. Zato pa je napisao vodeni članek, ki strela mimo

cila i kaže, da njemu je ne za stvar, liki za smešenje namišlenoga protivnika. Tak zaide celó v protislovje, da guči od „tabora, ki je danes vsemogoč“ i pozabi, što je izdajateo njegovoga lista. Prvo je potrebna pamet, odprte oči — i pótom „denarna sredstva!“ Če so pa oči slabe i druge zmožnosti, te 1) ne prečtete prav članka v Novinaj, 2) ne vidite pravoga stanja na cesti. Tñdi objavite dva članka, ki napadata ednogá našega — šteroga naslova pa niti ne zmorete dvakrat prav prepisati. Mogoče vam je sapo zapro, ar vam je grobi. Pa to je vaša navada, da stvari ne imenujete s pravim imenom, mi ne davľemo vodenih naslovov tak žalostnim dogodkom naše zanemarjenosti! Uradna okrožnica ravno zdaj šolskoj deci pravi, da trbe „mlake sũšiti“ — ka si pa deca misľijo, če je Sobotu puna mlak? Ali naj mlakam slávospéve pišemo? To zmore samo tisti „šator“ („tabor“ je ne, ar vas je premalo, ki želete, da bi vsi zvonjali v mlakaj, ki so vam nedoteklivi!), ki za vsako ceno hvali svoje i napada, ka drugi zine, pa če de trdo, ka za torkom sreda pride!

Ne z namenom, da bi to „vodeno“ (v dvojnom pomeni!) pravdo podugšali, liki zato smo napisali té reči, da povemo: Čast za Sobotu bi bila i bo, gda se bodo takša pitanja hitro i brez pisanja na hasek prebivalstva rešavala i gda se bodo v prvoj vrsti zdravji nevarne mlake odpravile i gda nede cele tñdne poleg blata kamen se dugočaso: — sramota za M. krajino pa je i ostane takše pisanje, v šterom napada drugi list, ki je zahtevao isto, ka ona komaj zdaj za njim ponavlja i da vsakoj kritiki nasprotuje pa zakriva slabosti s tistim naštevanjom, ka nišče ne tají. Pa ka nam valá „lepa“ kolodvorska cesta (gde je tudi voda stala), če je Šolska ulica mokra? Takše nestvarno zavijanje obsojamo!

Več dušne vesti!

Den za dnevom se moremo v življenji boriti s težkóčami. Pa najžmetnejša je tista borba s hľdobnimi ľudmi. Vse napraviš, ka premoreš, samo da dosegneš svoj poštteni namen — pa ti hľdoben človek vse prepreči s hľdobnov rečjov ali s hľdobnim djanjom. Pa vnogi, ki drugomi slabo i škodo delajo, ešče misľijo, da so v službi istine i pravice. Jako daleč so od nje, ešče dale pa od krščanske ľubezni.

Pogľednimo edno priliko, zavolo štere ravno kmečki človek dosta trpi. Imanje vsakoga človeka trbe pošťivati. Pa zadnje vodine so nam dosta škode napravile. Ali ka so ne vničile

vodine, to ešče vničujejo božni ľudje. Ar tñ i tam tñdi na potaj med njivami voda stoji, pa se vam takši človek brez dušne vesti, brez najnavadnejšega poštenja mirno pela prek po njivi, po sredi, prek posajenoga i posejanoga! Pa njemu nišče ne bi smeo niti reči povedati — ešče zľaja na vas ali te vje! Pitamo samo: gde so tñ občine, da ne skrbijo za pravico vsakoga, da ne kaštigajo nepoštenjakov?! Če občina ne poskrbi, da bi što z motikov vodo spľsto, te naj bar za red skrbí. Višja oblast pa naj pazi na občine v tom pogľedi!

Protiplanska razstava v srezu Sobota.

V današnji dobi je važno, da je vse prebivalstvo seznanjeno s protiplanskimi sredstvi v slučajih bojne. Zato je kraljevska banska uprava s sodelovanjem direktorije državnih železnice organizirala potujočo protiplansko razstavo, da bi se na ta način mogla vršiti uspešna propaganda zaščite pred napadi iz zraka med širokimi sloji prebivalstva. Takša razstava obišče tudi naš srez i to bo v Soboti na kolodvoru dne 24. oktobra 1937 ob 8.45 vori, odhod 25. oktobra ob 4.30 vori. Dne 25. oktobra bo razstava ob 5.4 vori na postaji v Mačkovcih, odhod 26. oktobra ob 5.12 vori. Dne 26. oktobra bo razstava ob 5.53 vori na postaji na Hodoši, odhod 27. oktobra ob 6.30 vori.

Sresko načelstvo v Soboti opomina tem potom vse prebivalstvo i šole v srezu Sobota, da razstavo obiščejo i si jo ogledajo. Opomina se, da razstava v te kraje ne pride več.

Šolstvo burgenlandskih Hrvatov.

Severno od naših rabskih Slovincov, nekaj severno od vodé Rabe, ta do Dunave i Beča, živé okoli 70 jezero Hrvatov, pravijo njim tudi „Beli Hrvatje“. Tej Hrvatje so že za časa velikih turskih bojov pred več sto leti prišli v današnje svojo domovino, ar so bili prisiljeni zapustiti pred hudim sovražnikom svojo prejšnjo domovino tam ob vodaj Save, Bosne i Vrbasa. Velki deo tej Hrvatov spada zdaj pod državo Austrijo i samo menši deo pod Madžarsko.

Austrijci idejo tem burgenlandskim Hrvatom jako na roko, dali so njim velke pravice, posebno ka se tiče šolstva. Zato si nekoliko poglednimo njihovo šolstvo. — V glasili burgenlandskih Hrvatov „Hrvatske Novine“ čtemo od novega šolskoga zakona. Iz članka naj vzememo ništerne podrobnosti: Po novom zakoni se je vpelalo včenje v 16 hrvatskih vesnicah, gde se v šolaj dozda ne učilo nikaj hrvatskoga. Glede nemščine pa vala, da morajo vsi vučenci na konci 4. šolskoga leta znati povedati svoje misli tudi v nemškem jeziku. Nemška deca majo v vsej šolaj samo nemško včenje; če dosegne na kakšoj šoli število 25, se za nje odpre poseben razred. Če je skoz 3 leta po 40, se za nje zgodi posebna nemška šola. Hrvatski šolski nadzornik nadzoruje vse šole z hrvatskim učnim jezikom, vse hrvatsko-nemške šole i hrvatsko včenje v nemških šolaj. V deželnom šolskom sveti sta po zakoni 2 do 3 Hrvatje. Pri nekšoj priliki je deželni šolski referent povedao sledeče: Avstrija šče pravično ravnati s svojimi menšinami, ar je krščanska država i je njena vodilna misao: dati vsakšemu svoje. Lani smo pisali, da mammo svojega hrvatskoga šolskoga nadzornika, letos pa že pišemo, da mammo tudi šolski zakon, kakšega smo si želeli. Kak prvo, tak tudi drugo nam bode jako hasnovito, če se bode hrvatska inteligenca zavedala svoje dužnosti, štera je v tom, da vzgaja svoj narod v materinskem jeziku, šteri človeka najleže i najbolje hasnovito izobrazil!

„Jest, jest“.

Ešče ne dugo sam potüvao po našoj Krajini. Srečao me je vojak z vojaškim kufrom. Šo je na dopüst. Pozdravila sva se i začno sam pogovor: „Idete na dopüst?“ „Jest!“

„Slüžite gde v Srbiji?“

„Jest, jest!“

„Doma pa ste iz Slovenske krajine, kajne?“

„Jest, jest!“

„Eh, čüjte, ka bi se pačili! Vi ste Slovenec i idete zdaj na dopüst — i tudi domou „jest“ — v slovenskom pomeni.“

„Da tak je, gospod“, mi je odgovoro spremljevalec v lepom slovenskom jeziku.

„Vidite, zdaj pa si bodeva gučala čisto po domače. Dobro i koristno je, če zna človek več jezikov, a na slovenskoj zemli bodimo — Slovenci ponosni na svoj jezik!“

Soboška ljudska šola v barake.

Najbole važno pitanje Sobote, je pač ljudska šola tam pri glavnoj vulici. Ne bodedo pisali od njenih malih, vlažnih i nezdravih, naravnoč za človeško zdravje škodljivih prostoraj, pač pa naj zdaj, gda je palik postanolo pitanje soboške ljudske šole kričeče, omenimo samo sledeče:

Dosta novih i lepih ljudskih šol se je zadnja leta zgradilo po našoj krajini. Zgradile so je male naše občine, a Sobota, štera nosi ime, kak kulturno-prosvetno i politično-gospodarsko središče Slov. krajine, je dozda toga ne zmogla, čeravno se čüti potreboča po novoj šoli že dobrih 15 let. — Gde naj iščemo krivdo, mogoče v penezaj?! — Ne! — Kak v penezaj, če pa je blüzi milijon dinarov vküper spravlenih za novo šolo i ešče tej penezi se rabijo za drugo potreboča, štera se vidi gospodom važnejša, kak ljudska šola — pa pravijo, da so „kulturni“! Iskati krivdo pač moremo samo pri lüdeh, šteri v

toj zadevi odločajo i šteri vodijo Soboto. Tem lüdem je vsakše drugo pitanje važnejše i prvo — samo kulturno-prosvetno pitanje njim je zadnje i brezpomembno!

Zdaj, gda deca, več nemrejo v staro šolo, zavolo vlažnih i nezdravih prostorov, se je v ništernih glavaj rodila misao — dajmo postaviti barake i z decov v nje — tudi barake bodejo za par let dobre i tak bo za par let palik pitanje ljudske šole rešeno.

Ka pravite na to, ali je ne to dvojna sramota za Soboto, da bodejo naša deca mogla svoje prvo včenje dobivati v barakaj — pa te pravimo, da živimo v časi kulturnoga napredka?! Vüpjamo se, da bode bar oblast barake zabranila i prisilila gospode zidati novo šolo, štera bode Soboti i vsoj Slov. krajini v čast i ponos! (Če bode koga pitanje ljudske šole v Soboti bole zanimalo, smo pripravljeni njemi dati podrobno i natančno poročilo.)

Domača i svetovna politika.

Dr. Korošec zastopa predsednika vlade. Ar se bo predsednik vlade i zvünejši minister dr. Stojadinovič müdo nekaj časa v tujini, je v imeni Nj. Vel. krala z ukazom kr. namestništva imenüvani za njegovoga zastopnika notranji minister dr. Anton Korošec.

Sporazum z dr. Mačkom. Pred par dnevi je bio sklenjen med srpskov združenov opozicijov i pristaši dr. Mačka sporazum. Ešče dozda nam je ne znan celoten sporazum, pač pa samo telko, kelko so ništerne novine od njega pisale i to: 1. Odprava zdajšnje ureditve države, štere fundament je narodno i državno edinstvo; 2. priznanje treh narodov, kak Srbov, Hrvatov i Slovincov; 3. sprememba zdajšnje ustave i odstranitev vseh zakonov, šteri so nastanoli za časa diktature; 4. sprejem „vrhovnoga zakona“, šteri bo do sprejema nove ustave nadomešćao ustavo; 5. sestava nove vlade iz skupin, šteri sporazum podpišejo. Ta vlada naj pripravi volitve v parlament po zgodovinskih pokrajinaj.

Uradniške plače povekšane. Zdajšnja vlada se skrbi za vse sloje naroda, kak za kmeta i obrtnika, delavca, tak tudi za uradnika. Uradniške plače so bile slabe, posebno zdaj, gda je zmerom vekša dragoča na živilih. Zato je gospodarski finančni odbor ministrov napravio načrt za povekšanje uradniških plač, štera uredba stopi v veljavu 1. novembra t. l. Po toj uredbi predvsem dobijo začetni uradniki višio plačo.

Dr. Stojadinovič potüje v Pariz i London. Naš ministerski predsednik i zvünejši minister dr. Milan

Stojadinovič bo v najkračšem časi odpotüvao v Pariz i od tam v London po državnih posljaj. V Londoni se bo sestao z angleškim zvünejšim ministrom Edenom.

„Bodočnost Evrope je naša.“ Nemčija stoji pod pečatom zmagoslavnoga pohoda italijanskoga diktatora Mussolinija v Berlin, prestolnicu Adolfa Hitlera, zdajšnjega kancelara Nemčije. Že v Monakovom je Mussolinija sprejela ogromna vnožica z Hitlerom na čeli z velikimi častmi i navdušenjom, štero se je ešče stopnjevalo ob prihodi obeh državnikov — voditelov evropskoga fašizma v Berlini. — Na poti v Berlin sta se oba državnika müdila na ozemli, gde so se vršili velki manevri nemške vojske. Slavje je najšlo svoj višek na olimpijskom štadioni, gde je hitlerizem pokazao italijanskim gostom vso silo i disciplino. Slavje je zaključila velkavojaška parada.

Četüdi so razgovori obeh državnikov samo ogibanja, vendar kaže ves potek slavnostnih dni, da mora odzdaj Evropa računati s sklenjenov fašističnov frontov, štera šče — da sledimo Mussolinijovim rečam v Monakovom — ustvariti obraz nove Evrope.

Kak pa v Španiji? V Španiji divja z vsov silov državljanska bojna naprej. Zadnje čase ma velke uspehe nad komunisti vrhovni vodja nacionalistov general Franko.

Japonci napadajo naprej Kitajsko. Japonci so zdaj že več dni pred Šanghajom. Tü se vrši srdita borba. Dosta se piše, da bo Rusija skočila na pomoč Kitajskoj, če bo prišlo do toga se lahko zaneti svetovni

Zákaj smo slavili Miklóša Küzmiča?

„Novine“ so že popisale slovesnost, s šterov je 12. septembra pri Sv. Bedeniki v Kančovcih na cerkvenoj steni bila odkrita spominska plošča iz čarnoga marmora v obliki odprête knige z napisom: „MIKLÓŠ KÜZMIČ — PISATELJ — 1737—1804.“ Na sredi je zlati kelih, ob strani pa križ.

Vsakši narod je dužen spoštovati svoje velke siní, svoje zaslužne možé. Zákaj? Zátó, ar so njemi oni spravili vse, ka dnes má: slóbodo, izobrazbo, gospodarsko i düševno dobro. Velki možé naroda, dühovni i svetski izobraženci, so meli pred očmi samo svoj narod, za njegovo čast i dobro so se trüdili.

Tüdi naša Slovenska krajina má v svojoj preminóčnosti takše siní, šteri so vredni velke časti. Eden med njimi je Miklóš Küzmič. On je bio tisti, ki je našim katoličancem v našem jeziku spisao prve knige. V tom je njegov velki pomen. Narodó se je pred dvesto leti v Dolnoj Sláveči i štirideset let je bio plebanoš pa vice-ešperes „Slovenske okrogline“, kak jo je sam imenüvao. V „Kalendaru“ za letošnje leto čtemo, kakšega pomena je bio Küzmič za versko i cerkveno pa šolsko življenje naše krajine pred več kak 150imi leti.

Poslovenčó je „Svete evangeliome“, štere ešče dnes poslušamo v naših cer-

kvaj. Napisao je katekizmuš, biblijo, dva abecednika i dve molitvenivi knigi. Edna med njimi: „staroslovenska“ kniga molitvena je bila štiridvajstikrat izdana, kak ni edna slovenska kniga ne telkokrat!

Vse to kaže veliko Küzmičovo delavnost, gorečnost za versko i svetško znanje lüdstva. Pomagao nam je ohraniti slovensko reč, čteli i poštüvali so ga vsi katoličanski pisatelje za njim i se navdušavali za književno delo. Tüdi v tom je velki pomen Küzmiča, toga poglavitnoga stebra naše katoličanske knige. Če ne bi Küzmič začno pisati v našem jeziku, Bog zna, če bi što to začno za njim. Tak pa so vsi šli za njim, njegov zgled je nagno celo vrsto mož, ki so pisali knige i tak vsigdar državali osvedočénje, da je mogoče v našem jeziku pisati knige, da mammo pravico do svojega jezika i do izobrazbe v njem. Tak je té düševni plamen raseo v velki ogen, ki je naš slovenski tisk, šteri nam je pomagao obvarovati našo slovensko narodnost.

Naše dijaštvo, mladina — vsi naj idejo pred Küzmičovo ploščo, k Sv. Bedeniki, naj se potapljajo v njegovo delo i njegovoga dühá, ki njim glási, da trbe v dühi časi i njegovih potreboč delati za dvig svojega slovenskoga naroda.

SOBOTA.

Spominska obletnica. V soboto 9. oktobra je obhajala vsa Sobota žalostno obletnico smrti našega nepozabnoga Viteškoga krala Aleksandra I. Zedinitela i z njov tüdi vsa Slov. krajina.

„Murska...??“ Na vlaki, v šoli, v krčmi, v trgovini čüjemo: „Káma, v Mursko?“ Ka je ta „murska“ — ali mürska vodá ali ka? Ništerne spačene glavé brez čüta za slovenski jezik ne vejo, ka je kraj „Sobota“, zato od uradnoga imena „Murska Sobota“ požrejo v svojoj požrešnosti drugo, glavno ime i samo prvo povejo. To je grdo i noro. Zato je dužnost šole, da to odpravla, da toga ne uvaža i dužnost uradništva, posebno na vlakaj, da te spake „Murska“ ne rabijo. Dužnost nas vseh pa je, da takšo obliko zavračamo i pravimo vsešürom samo: Sobota!

Vlak zavozo v auto. V tork okoli 7 vöre zvečer, gda je vlak šo iz Sobote proti Beltincam, je zavozo v auto, šteri se je pripelao od Rakičana naložen s peradjov stvarjov. Na srečo je ne bilo nikše smrtne žrtve, pač pa je samo eden možki ranjeni, šteroga so včasi odpelali v bolnico. Vzrok nesreče je bio, ar je ne železniška uprava spüstila doli zatvornice. Od nesreče bodedo bole obširno poročali v prišestnoj številki „Novin“.

Eden bataljon vojakov dobi Sobota. Kak se čüje, nede dugo, da bo dobila Sobota eden bataljon vojakov. Dozda je bila samo edna četa. Prostor za novo vojašnico (kasarno) je že določen.

Kak je to mogoče? V Soboti majo dva tečaja. Eden tečaj je za obrtne vajence, a drugi pa za trgovske vajence. Oba tečaja se vršita ločeno. Čüдно se nam pa vidi, da tečaj za obrtnike traja 9 mesecov, a tečaj za trgovce pa samo 6 mesecov. Ali nam ne bi mogla dati odgovora nato obrtna ali pa trgovska zadruga v Soboti? Ali je zakon ne za vse ednaki?

požar. Tüdi ostali svet, posebno Amerika i Anglija büdno pazijo na dogodke na Dalnom vzhodi, štere majo tam svoja trgovska i industrijska mesta. V Ženevi je ešče dozda Drüštvo narodov ne napravilo nikaj, ar se bojijo, da bo palik tak velki neuspeh, kak so meli pri sankcijaj pri abesinskoj bojni.

Angleži pošilajo Kitajcom orožje. Angleži so Kitajcom poslali veliko število orožja i najmodernejših zrakoplovov.

Hitler zahteva kolonije. Hitler je meo pred nedavnim velki govor. V govori je med drugim omeno i zahtevao kolonije za Nemčijo. V svojem govori pravi: „Dokeč nemški narod ne dobi kolonij, nemre biti miren, ar so kolonije za nemški narod živlenskoga pomena!“

Poznánje domačije!

Vsešürom valá: spoznávaj najprle samoga sebé! Tak tüdi v spoznavanji domovine: spóznaj najprle domačo ves, domačo faro, občino i te vso krajino. Če boš vse to dobro poznao, komaj te boš meo čüt i vesélje do spoznavanja vse domovine. — Vej pa domačo vés poznamo, de pravo vnoگی. Samo kak jo poznaš? Ali poznaš tüdi njeno zgodovino, ali poznaš tüdi znamenite lüdi, šteri so se v domačoj vési ali fari narodili, ali v njoj živeli kak dobrotniki lüdstva? — Ali poznaš znamenitosti domače cérkvi? — I dale: ali poznaš sosedne vesnice, vso Slovensko krajino na vse to gle-doč? Dužnost naših prosvetnih drüštev je, da to spoznavanje širijo s predavanji, razgovori i čtenjóm. Od naše krajine se je že telko napisalo, da si lejkó dosta znanja pridobimo. — Tüdi dužnost šole je to. — Ali kak ništerni to spunjávajo? Mesto da bi povedali deci tisto od domačega kraja, ka je potrebno i trdno znano, pa gučijo prazne stvari; tak so n. pr. beltinska deca čüla, da je imé „Beltinci“ nastánolo iz reči „Blatonci“, ar je prej tü nigda velko blato biló. Takše dečinsko i smešno „včénjé“ je zaistno ne vredno naše šole! Dajte deci pravo znanje — a prle si ga mora vsaki sam dobiti!

SLOVENSKA KRAJINA.

Prekmursko muzejsko društvo bo imelo svoj redni občni zbor dne 24. oktobra 1937 ob 10. uri dopoldne v Meščanskem domu (Hotel Faflik) v Soboti. Dnevni red: 1.) Predavanje. — 2.) Zapisnik zadnjega o. z. — 3.) Poročila. — 4.) Volitve. — 5.) Razno. Prosimo, da plačate do o. zbora članarino in da se ga udeležite. — Odbor PMD.

Na znanje tistim, ki kaj pišejo v naše liste. Vsaki naj se drži sledečih 3 §.: 1. §. Naj vseli piše istino. 2. §. Naj se vseli podpiše. 3. §. Naj piše samo na eno stran papira, ka je za štamparijo.

Spremembe občin. Čteli smo že v „Novinah“ od velikih sprememb občin v srezu Sobota. Povsedi, gde so bile spremembe morajo biti po občinskem zakonu volitve i kak se čuje bodo nove volitve za dober mesec. Obeta se palik velka volilna borba.

Bogojina. 11. oktobra se je po nesreči strelo 21 letni dečko Padarič Anton. Pokojni je bio miren i dober krščanski mladenec, pri svojih tovarišaj jako priljubljen. Bog daj njegovo dušo dobro!

Upokojitve učitelov. Minister prosvete je dao upokojiti vekše številu učitelov po Sloveniji. Tudi v našoj krajini je vpokojen g. Verteš Aladar, šolski upraviteo na Hodoši. G. upraviteo je bio med ljudstvom jako priljubljen, kak dober vzgojiteo mladine. Želemo g. upraviteli, da bi zasluženi pokoj v najlepšem meri uživao.

Za čebelare v Slov. krajini. Slatkor za včele se lahko dobi po 5 Din. kg. naravnost iz slatkorne tovarne Čukarica v Belji. Prošnje trbe poslati na finančno direkcijo.

Znova pesja steklina. Znova se je pojavila pesja steklina v srezu Sobota i to v Rakičani. Na njoj so zboleli 4 psi, od šterih so bile vgriznjene štiri osebe i štere so bile včasih odpelane v Pasterjev zavod v Maribor. Zavolo toga je oblast dala spostrelati vse pse v Rakičani.

Strehovci. Naši slovenski dečki si bodo ustanovili svoj fantovski odsek. Ustanovni občni zbor bo 17. okt.

Vel. Dolenci. Naš priljubljen g. plebanoš Horvat Franc so napravili plebanoški izpit v Maribori. Vsi njihovi farniki njim iz srca čestitamo i želemo, da bi jih naskori višiša cerkvena oblast potrdila za našega stalnoga plebanoša.

Sv. Jürj. Naš župni upraviteo g. Varga Jožef so napravili župnijski izpit v Maribori. Vsi farniki njim iz srca čestitamo.

Beltinci. V nedelo 24. okt. po večernicaj bo v prosvetnoj dvorani ustanovni občni zbor Fantovskega odseka. Na občnom zbori bo gučao zastopnik podzveze F. O. z Sobote. Dečki na plan! Pridite v velkom številu! Bog živi!

Imena naših občin so „krasno“ spačeno objavili te dni ljubljanski listi. Vsigaravno naša imena. Doslednost, pa slaba.

Darivao je za spomenik dr. Ivanocyja i M. Kuzmiča g. dr. Franc Klar, nar. poslanec v Lendavi, 200 Din.

Bogojina. 11. oktobra po noči so vdrli v občinsko pisarno v Bogojini tolvaži i to najprej tak, da so steno prevrtali i tak prišli v pisarno. Odnegli so tri plinske maske i preciposteline i druge obleke, štera je bila v sosednoj sobi. Vupajmo se, da bodo prišli v roke pravici.

Na poštnoj avtomobilskoj progi Sobota—Rogašovci je novi vozni red, šteri je stopo v valavo 4. oktobra t. l. Po novom voznom redi vozi na progi Sobota Rogašovci poštni avtomobil dvakrat dnevno i to: Odhod iz Sobote ob 12 i 17.30 vori. Prihod v Rogašovce ob 6.25 i 13.20 vori, a dohod v Soboto ob 7.23 i 14.18 vori. Tak so dobili tudi naši Goričanci zvezo z vlakom v Soboti.

Lendava. 10 letnico hižnoga zakona sta obslužavala te dni pri nas jako priljubljen zakonca g. učiteo Pečnik s svojov gospov. K toj obletnici se tudi mi pridružujemo i zakoncoma želemo, da bi se včakala šče vnoga vnoga srečna leta.

Črenšovci. Rafaelovo nedelo bo obhajalo Prosvetno društvo 24. okt. ob 3 vori popoldnevi v Našem domu s pestrим sporedom. Na sporedi bo tudi predavanje gimnazijskoga ravnatelja iz Sobote g. ing. Zobca: „Bodimo zvesti“, nato pa kratka igrice i šče nekaj drugih točk. Vsi prijatelje prosvete i ljubitelje naših v tujini vableni. Za člane vdeležba obvezna. Bog živi!

Popravek. V predzadnjem številki Novin je bilo zapisano, da je v razpravi prof. Novaka „Zgodovina in narodopisje v prekmurski publicistiki“ nedostatek, da navaja pisatele, ki so tistih člankov ne pisali. To popravimo v telko, da je pisateo razprave meo na razpolago „Kalendare“, v šterih je eden prvih njegovih sodelavcov zapisao pri vsakom članku ime pisatelja. — Tudi je ne točno v zadnjem številki, da je obdelano samo „ka se tiče narodopisja“, ar že naslov razprave pove, da tudi zgodovino upošteva. — Itak so pa Novine, gda je razprava izišla, že prinesle dugše i točno poročilo.

Službo je dobila učiteljica gdč. Kolenkova Marica iz Črenovec. Imenüvana je bila doma i povsedi jako prilübljena. Vupamo se, ka jo tudi na službenom mestu v Vidoncih vsi vzljubijo, posebno pa šolska deca. Pred nastopom v službo so njoj prijatelji priredili prijetno odhodnico. Kolenkovej Marici za nastop službe čestitamo i njoj želemo dosta uspeha.

Vel. Dolenci. Po širitelskom sestanki je v dolenskih dečak več življenja. Z velkov lübeznišov se pripravljajo, da si ustanovijo novo prosvetno društvo, ki bo kak straža slovenski stražar tam kre sev. meje Slov. krajine.

Obsojamo. V ednoj vesi, ki vala za edno najbolje napredno v lendavskom srezu, je sokolska četa mela komemoracijo za blagopokojnim viteškim kralom Aleksandrom I. Na toj komemoraciji naj bi se spominjali žalostnoga dogotka, ki se je zgodo pred tremi leti v Marsseilli. Srce vsakšega zavednoga Jugoslavana se zresni pri tom spomini. Sokoli v omenjenoj vesi so pa po komemoraciji, ki so jo meli v sobi edne gostilne, odišli v drugo sobo iste gostilne i tam navili gramofon i začnoli plesati. Pitamo se,

PO DOMOVINI.

Preminočo leto 1936. je v Sloveniji izišlo ogromno različnih knjig. Tak, da Slovenci spadamo po kulturi (t. j. znanosti, izobrazbi) med prve narode sveta, ešče več: po številu knjig i listov, šteri poplavlajo vsakše leto naš knjižni trg, smo nekaj izreden kulturni pojav. Naš slovenski jezik je do zadnje možnosti razvit; naša knjiga je prekoračila meje največjih držav. I pri vsem tom živejo ljudje, šteri ščejo takzvani svoj slovenski „dijalekt“ (t. j. narečje; i z njim tudi vse njegove stvoritve), kratkomalo vtopiti v srbohrvatskom jeziki. Liki izčiščeni jezik, ta naša najdrakša dedščina i visika kultura, davleta vso pravico do narodne samostojnosti.

Nova gimnazija v Maribori. Minister je dao odpreti več novih gimnazij po državi, tak tudi v Maribori. Maribor bo meo tri gimnazije. Tudi gimnazija v Kočevju je postanola popuna, osemrazredna.

Novoimenüvani profesorje. Prosvetni minister je zadnji čas nastavo dosta mladih profesorov na gimnaziji pa tudi ešče zdaj so ne vsa mesta zasedena, tak da more trpeti ešče zmerom pouk na gimnazijaj!

Žena zaklala moža. V Marijni vesi poleg Maribora se je dogodo strašen vmor, štero je povzročila nesrečna šmarnica. Mohorko Anton i njegova žena sta se napila šmarnice i v pijanosti sta se svadila i bila. Mož je bio močnejši i pošteno ženo natukao, štera je nato zbežala iz sobe. V kuhinji je vzela dugi nož i čakala moža pri dveraj. Gda je mož stopo iz sobe, ga je žena z nožom napadnola i ga tak zadela v prsi, da je za 10 minut vmro. Kelko vmorstev i greha povzročuje te nesrečen alkohol.

Strašen samovmor ravnatelja tovarne. V Karlovcu v tekstilnoj tovarni je napravio samovmor ravnateo tovarne Vladimir Motvanski, češki dr-

kak je mogoče združiti žalno zborovanje s plesom? Kak je mogoče poslušati žalni govor, včasih za njim pa plesati? To je mogoče samo tak, če se drži žalna komemoracija brez duha, brez narodne zavednosti. Takše komemoracije obsojamo!

Bogojina. Preminoči četrtak je bilo v Lendavi pri sodišči zanimiva razprava. Obtožen je bio najprej naš g. tajnik zavolo edne plüske, štero je dao filovskomi Mesariči v občinskoj pisarni. Mesarič je najprej bio pozvan i v občinsko pisarno zavolo vode, štera iz njegovoga dvorišča teče na cesto, gde Našička vozi svoj les. Mesarič je g. tajniki odgovoro, da zakaj se tak močno zavzema za Našičko. To je pa g. tajnika tak razčemerilo, da je skočo iz stolca, zgrabio za gut Mesariča i ga plüšno, odpro vrata i se je Mesarič mogeo odstraniti. Zato ga je ešče občina kaznovala za 50 D. Mesarič je pa vložo tožbo. Gda je to zvedo g. tajnik, je Mesariči ponüdo poravnava, da naj ne toži, da njemi te g. tajnik odpusti tej 50 Din. kazni. G. tajnik se je z Mesaričom poravnao na sodišči najprej tak, ka je g. tajnik plačao vse stroške.

Protiplinska razstava v Lendavski srez pride i to: 18. oktobra ob 14.30 vori v Lendavo, odhod 19. oktobra ob 15.03 vori, — 23. oktobra ob 8.45 vori v Beltince, odhod 24. oktobra ob 8.46 vori. Prebivalstvo lenskoga sreza se opomina, da si to zanimivo razstavo pogledne.

Vtopo se je pomočnik Ivansko-ga mlinara gda je po brvi neso melo. Eden celi teden so ga iskali i so ga te najšli pri grofovskom böri v ednom grmi. Celoj okolici je jako žao za njim, ar je pošteni dečko bio. Bog njemi naj bo smileni.

Ivanci. Našemi mesari Rous Jožefi je ešče dozdej neznani hüdoelec vlejao petroli v stüdenec. Voda je več ne za nüc, či gli ka so gasilci s svojim napornim trüdom šteli stüdenec rešiti nesnäge. Stüdenec se bo najhitrejši mogeo zakopati. Cela sumnja ide na dnoga veščara, šteri se njemi je prepreto, ka več ne bo klao živine, ka njemi on že „zaköri“. Beltinski orožniki so se za stvar resno zavzeli i mislimo, da pred kratkim bomo vidili toga hüdoelcnika v pravici roke.

žavlan. Napisao je najprej poslovilno pismo, v šterom pravi, da njemi je ne več za življenje i na to si je opasao žico (drot), štero je prikapčo z električnov napeljavov i tak električni tok 5000 voltov ravnatelja na mestu bujo.

Katoličanci v Jugoslaviji. V našoj državi je 20 katoličanskih pušpekij i 5 milijonov 700.000 katoličanov. Največša pušpekija je zagrebačka z 1 mil. 662.000 verniki. Druga je naša mariborska, ki ma 513.000 katoličancov v 259 faraj. Najmenša je kotorska v Dalmaciji z 16.300 verniki.

Nemci i Koroška.

V Monakovom je bila pred nedavnim velka kmetijska razstava. V posebnom oddelki je bila v slikaj i številka pokazana zgodovina nemškoga kmetijstva i to pod geslom „**en narod — ena krv — ena miselnost**“. Včasih pri vrataj v te oddelek je visila slika knežjega kamna pri Gospej Sveti i ešče slika ustoličenja kordških vojvod. Pod slikami je pa stalo zapisano: **Tak si je bavarski kmet sam volo i postavljao svoje kneze i vladare...**

— V dvorani samoj pa je visila velka slika, štera je kazala koroško glasovanje: osebe, oblečene v narodne noše koroških dolin mečejo glasovnice v veliko posodo. Slika naj bi spominjala po rečaj na čas, „gda je koroško kmečko ljudstvo prostovolno odločilo za združitev z nemškim kmečkim ljudstvom“. Druga karta je pa prikazovala kulturno območje nemškoga kmeta i je bilo videti na njej poboj Nemčije, zarisano Austrijo, tretino Čehoslovaške, dele Madžarske, Poljske i Rumunije, iz Jugoslavije pa nemške menšine, poleg toga pa Štajersko, deo Gorenjske i Hrvatske.

Iz te kmetijske razstave v mestu Monakovom se jako dobro vidi, ka misli i kama vodi nemški fašizem!

PO SVETI.

Katoličanci v Švici. Švicarsko mesto Zürich ma nad 260.000 stanovnikov. Med njimi je 75.000 katoličancov. V časi, gda se je začnola lüteranstvo (pred 400 leti), je bilo v tom mestu katoličanstvo čisto vničeno. Ešče leta 1800. je bila zabranjena katoličanska služba boža. Leta 1850. pa je bilo v Zürichu 2665 katoličancov.

Ruski boljševizem je skleno, da mora do leta 1940-ga vničiti vse versko življenje na Rusoskom. Na oltar zdigavlejo Lenina, mrtvoga voditelja komunistov.

V Moskvi je že duže časa pomenkanje mila (žaiše), zato ga izdajajo samo na cedala. Zdaj pa so razglasili, da dobijo bolše milo samo deca i delavci prve kategorije. To je bolševiški raj!

Grozotna žetev smrti. Kak pišejo svetovni časopisi, je v koncentracijskih taboriščaj na Solovki v Rusiji, gde je največša jetnišnica, nastanola zavolo pomenkanja hrane epidemije legara, od šteroga je do zdaj vmrlo več kak 2000 jetnikov. Posebno se je beteg razširo v „taborišče popov“. V tom taborišči je več kak 900 duhovnikov. Tü je tudi vmro pred dvema tednoma bivši pušpek Poltorackij. Pomislite, to je bolševiški raj, šteroga ljudstvi oznanüvlejo!

Častni korporal. Mussolini je Hitlera imenüvao za častnoga korporala. To velko odlikovanje ma tudi sam Mussolini i ešče ništerni zaslužni Italijani. Hitler je prvi inozemec, šteri je bio imenüvan za častnoga korporala. Palik znak prijateljstva med Nemci i Italijani.

Velka armada lačnih. Armada lačnih se vali iz juga francoskoga Maroka v Afriki proti morji. Letina je popunoma odpovedala, zadnje zaloge so izpraznjene, tak so prebivalci južnoga Maroka prisiljeni, da si svoje življenje izsilijo na drugi način. Na jezero izstradanih moških, žensk i dece prodira prek nad jezero viškoga gorovja Atlas proti morji. Nad 20.000 stradajočih je od slabosti že vmrlo. Tak so nastanole nalezlive bolezni, štere kosijo ešče ostale. Pol milijona ljudi je zbolelo na tifusi. Pariz je včasih odredio pomoč i po vsoj državi zbiraajo dare za siromake, vlada pa je včasih odposlala v kraje zdravniško komisijo, da pomore izstradanim betežnikom.

Papov paviljon na svetovnoj razstavi v Parizi. Pariško svetovno razstavo obiše dnevno na stojezero ljudi. Med najlepšimi paviljoni je katoličanski. Na kupoli je križ, šteri je viden daleč na okoli. Na vrhi vitkoga zvonika stoji soha Matere bože, kak da bi ta štela vzeti vse poslopje v svoje varstvo. Sredi paviljona je dragocen oltar, drugi deli pa razkaživlejo velko misijonsko delo Cerkve.

1 462/86

Dražbeni oklic.

Dne 25. oktobra 1937 dopoldne ob 10 uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 6 dražba nepremičnin, zemljiška knjiga Lastomercer vl. št. 76, cenilna vrednost: Din 12-034- vrednost pritlikline „l. najmanjši ponudek: Din 8-023-“.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglasiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se jih ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri. — V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča v Gornji Radgoni.

Okrajno sodišče v Gornji Radgoni, odd. II.,

dne 2. oktobra 1937.

Proda se trgovska hiša,

brezkonkurenčni kraj, trgovina se opustila vsled smrti lastnika, hiša lepa zidana, zraven sadonosnik, njive in vinograd, skupaj 4 orale. — **Skupaj Din 65.000-.** Vpraša se v knjigarni **Janko Sušec, Gor. Radgona.**

Oda se v bližini Dravskoga Središča posestvo obstoječe iz hiše z gospodarskim poslopjem i tri plüge dobre oratje zemle. — Natančna poljasnila se dobijo pri posojilnici v Črenovecih.

PRESELITEV TRGOVINE

Naznanjam cenjenim odjemalcem, da sem se preselo s svojov trgovinov z železninov v sosedno hišo, na Aleksandrovoj cesti 23a. Zavolo povečanja prostora, mi je omogočeno zadovoliti vsem zahtevam cenj. odjemalcev z ešče bole sortirano zalogo ino solidnimi cenami, ki so Vam dozdej že znana. Prosim cenj. odjemalce, da mi dozdej izkazano zavupanje obdržijo ešče naprej, ino me obiščejo i ogledajo mojo zalogo brezobvezno za nakup.

L. Frim

trgovina z železninov, tehničnimi i gospodarskimi potrebščinami

M. Sobota.

NEDELA

po risalaj dvajseta i druga.

Evangelij (Mataj 22). Tisti čas idoči farizeuše tanač so držali, ka bi vlovili Jezusa vu reči. I poslali so k njemu vučenike svoje z Herodiansi, govoreči: Vučiteo, znamo, ka si pravičen i pot Božo po pravici včis i nemaš paske na nikoga: ar ne gledaš na peršono ludi: povej nam zato, ka se tebi vidi? Jeli je slobodno dačo dati casari, ali nej? Spoznavši pa Jezus jalnost njihovo, veli: ka me skušavate skažilvci? Pokažite mi dačni penez. Oni so pa prikazali njemi eden sod. I pravi njim Jezus: čidi je kep ete i napišek? Velijo njemi: Casarov. Teda veli njim: dajte zato, štera so casarova, casari i štera so Boža, Bogi.

Razgled po katoličanskem sveti

Okrožnica Pija XI. „Divini Redemptoris“ o brezbožnem komunizmu. Samoobramba zoper nakane komunizma. — 57. Dasi smo to že v nagovoru 12. maja preteklega leta zelo poudarili, vendar se nam zdi, častiti bratje, da moramo ponovno na to opozoriti. Komunizem se je predstavljal izpovedka tak, kakršen v resnici je, namreč skrajno zločest. Ko je pa spoznal, da se mu ljudje odtušujejo, je izpremenil taktiko in si prizadeva množice pridobiti z raznovrstnimi prevarami ter skriva svoje zle namene za ideje, ki so same na sebi prave in lepe. Tako na primer, ko so voditelji komunizma opazili, da vse hrepeni po miru, so se začeli delati za najbolj vnete zagovornike splošnega svetovnega miru, obenem pa hujskajo množice na razredni boj, ki je kriv toliko prelite krvi, in ker čutijo, da mir ni zagotovljen, se silno oborožujejo. Prav tako snujejo organizacije in periodične liste pod raznimi imeni, ki nič ne spominjajo na komunizem, imajo pa samo ta namen, širiti z njimi komunistične zmote med ljudi, med katere bi jih na drugi način ne mogli širiti. Da, skušajo se vtihotapiti celo v katoliške in verske organizacije. Tu in tam, ne da bi kaj popustili od svojih zmot, katoličane vabijo na sodelovanje, časih na humanitarnem, časih na karitativnem polju in predlagajo časih stvari, ki so v popolnem skladju s krščanskim mišljenjem in nauki Cerkve. Drugod celo hinavsko zatrjujejo, da bo komunizem v krajih, ki so bolj globoko verni ali na višji stopnji kulture, nastopal na milejše načine, da bo pustil vsem svobodo verovati v Boga ali kakorkoli misliti o verskih rečeh. So celo nekateri, ki mislijo, ker je boljševizem v sovjetski Rusiji zadnji čas nekoliko izpremenil zakone, da bo komunizem sploh opustil boj proti Bogu.

58. Nujte torej, častiti bratje, prizadevajte si kar najbolj, da se bodo verniki varovali teh zank. Komunizem je v svojem bistvu notranje zločest, zato prav v nobeni reči ne bo z njim sodeloval, komur je mar krščanske kulture. Če bi se dali nekateri v zmoto zavesti in bi v svojem kraju komunizmu pomagali, da bi se utrdil, jih bo za to zmoto prva zadela kazen in čim starejša in višja je v tistih deželah, ki bi na ta način vanje prodrli komunizem, krščanska kultura, tem huje bo v njih divjala jeza brezbožnikov.

Molitev in pokora. 59. Toda „ako Gospod ne zida hiše, se zastojni trudi, kateri jo zidajo“ (Ps 126, 1). Zato vas nujno prosimo, častiti bratje, trudite se vsak v svoji škofiji na vso moč, da se bo poživil in vsak dan bolj razvel duh molitve in pokore. Ko so apostoli nekdanj vprašali Gospoda, zakaj niso mogli iz obsedenega človeka izgnati hudega duha, jim je Gospod odgovoril: „Ta rod se ne izžene drugače ko z molitvijo in postom“ (Mt 17, 20). Ker smo prepričani,

Ogledalo časa.

Dobro je povedao! Nekšega angleškoga vučenjaka so pitali, kak bi on svet v red spravil, čidi bi vladal ves svet. Etak je odgovoril: Zdržijo bi vse države v edno samo svetovno državo. Za vsikdar bi odpravo bojno, carino, potne liste; vpelal bi isti penez, naselo bi vse pokrajine; pobijal bi poprijetne betege. Razpusto bi vse poslanske zbornice pa si zebrao pár čednih ljudi, ki bi mi pomagali. Dača bi bila mala, vojaštva ne bi trbelo. Vsi moški bi mogli biti na isti način oblečeni, ravnotak ženske. Prepovedao bi mazanje obraza i vlasi, kak majo navado gosposke ženske.

Gda ljudje mérajo. Neki nemški profesor je zračunao za Nemce, da je od moških, ki so mrli v ednom leti, samo 531 moških prek 55 let starih. Od 360.776 moških pa jih je samo 49.000 mrlo zavolo slabosti, vsi drugi pa zavolo vnoh nesreč i betegov. To pomeni, da od 100 moškov 81 vmerjé pred časom! Vsakši den postane 369 dovíc v Nemčiji, ar vmerjé telko zakonskih moškov.

Kelko jezikov gučijo v Evropi? Izračunali so, da gučijo prebivalci Evrope nikaj menje kak 120 različnih jezikov. Med temi je 87 jezikov, ki jih guči menje kak eden milijon ljudi, 52 jezika pa guči celo menje kak 100 jezera ljudi. Največ ljudi guči v Evropi sledeče jezike: rusovski, angleški, nemški, francoski, talijanski itd.

Kelko je ešče robov na sveti. Robov na sveti je ešče najmenje 5 milijonov. Pa pravijo, da živemo v dobi kulture i civilizacije!

Farar postano katoličan. Vučeni luteranski duhovnik v Kopenhageni na Danskom se je nedavno povrno v katoličanstvo. Med luterani je meo zavolo svoje vučenosti glasovito ime.

Krivice. Posebno znamenje našega časa je to, da se ne godijo krivice samo posameznikom, liki celim narodom. Mnogim narodom se godijo vnebokričiče krivice! Narod: to so ljudje, ki so iste krvi, istoga čutenja i jezika, iste preminočnosti: če što ne dovoli, da bi narod vsešerom meo pravico rabiti svoj jezik — njemi dela krivico. Dale: če što narodi den za dnevom kriči laž: nemaš pravice do slobodnoga življenja — dela narodi krivico. Ali jaj onim, ki delajo narodom krivico! Jaj onim, ki zapustijo lastiven narod i preganjajo njegove sine! Vse krivice, ki se godijo narodom, bodo bridko i grozno povrnjene prle ali sledkar, svedok za to je zgodovina človečanstva.

Kelko ljudi je na sveti neoženjenih? Na celom sveti je približno 382 milijonov ljudi neoženjenih, med temi je največ žensk, ništerne bi se rade, pa ne dobijo para.

Bojne ne sme biti več. Svetovna bojna je zahtevala 9 mil. 943.914 mrtvih, 20 mil. 927.458 ranjencov i nad tri milijone pogrešencov, šteri so preminoli brezi sledi. Prof. Charles Devinger je zračunao, da se je število prebivalstva desetih evropskih držav znižalo za 35 milijonov ljudi i to je

da tudi zoper zlo, ki dandanes stiska človeštvo, ni druge pomoči, kakor ta, da se vsi z molitvijo in pokoro skupno bojujejo zoper skupnega sovražnika, nujno prosimo, da vsi, zlasti pa redovniki in redovnice bogomiselnih redov podvoje svoje molitve in žrtve in tako izprosijo v teh težkih časih Cerkvi pomoči od Boga, po posredovanju Brezmadežne Device, ki je, kakor je nekdanj stari kači glavo strla, tako vedno najvarnejša zaščitnica in nepremagljiva „pomočnica kristjanov“. (Dalje).

stalo 840 milijard zlatih frankov. Drugi vučenjaki pa trdijo, da so znašali stroški celo 100 milijard angleških funtov, to se pravi 27.200 milijard dinarov, štero bi znašalo na prebivalce zemle, če računamo, da je 1800 milijonov ljudi na sveti. Ta ogromna šuma bi zadoščala za odpravo vse siromaščine na celom sveti. Pa vsem tem grozovitim številkam i strašnoj škodi mammo ešče dnes nespametnike, šteri sanjajo o novoj bojni!

Budna straža.

Minula je doba počitnic. Minuli so veličastni tabori. Mladina se seli z trgov in ulic vsa vesela polna navdušenja v prosvetne domove in dvorane, kjer jo čaka polje dela za vero in narod. Trda ledina, ki je dolga leta stala neobdelana, je prebita. Prišel je čas, da njihove prosvete zrahljamo in obdelamo. Seme, ki je vrženo, klije, toda nevarnost je, da je trnje in osat ne zaduši. Ne smeta je, zato smo mi tu mladina, da seme resnice branimo in čuvamo. Šli bomo na njivo, kot gredo plevce, izruli bomo trnje in osat, ga vrgli na ogenj prosvete, ki bo iz slabega naredil dobro. Z veseljem bomo gledali svoje delo, z veseljem želi uspehe. Le trdno voljo moramo imeti. Ne bojmo se sovražnih strasti, ki jih širi satan po slovenski zemlji. Kristusova fronta proti bolševiški fronti, to bodi naše geslo, naš namen, to naj bo naš cil. Satana streti, Kristusa poživeti! Resnici dati trdno podlago, imeti pred očmi misel, da le z dobrim si lahko gradimo raj na zemlji. Iz naših src naj izgine kar je gnilega. Zavedati se moramo, da smo katoliška mladina, da v naših srcih ni prostora za grešno gnusobo kot to vidimo pri svobodnomiselni mladini. Naša srca morajo biti čista, kot tabernakelj, naš duh zdrav, če tega ni, smo podobni jabolki, ki je zunaj lepa, znotraj pa gnila. Naše delo na prosvetnem polju nam bodi v ponos. Mi smo mladina novega časa, časa, v katerem se borita Kristus in satan. Ne smemo spati, bodimo budni stražarji cerkve, mi hočemo da vlada resnica, da vlada Kristus Kralj. Proč z bedno materijo, ki išče samo žrtve svojim strastem. Naša ideja bodi zgrajena v čisti smeri, naš duh v stremljenju in hrepenenju po večnih silah. Bodimo udje buče straže. Ne gluha straža, ki ne sliši! Ne slepa straža, ki ne vidi! Ne nema straža, ki ne zna klicati alarma. Naprej skozi trnje in osat v novo srečnejšo dobo! F.

Kak dosegneš visiko starost?

Živi po sledečih pravilaj:

1. Spi najmenje po 8 vör na den.
2. Leži po mogočnosti na desni strani.
3. Spalnica naj bode zmerom dobro prezračena.
4. Postela nesmi biti preveč v bližini zida.
5. Zajtra si operi celo telo z mlačnov vodov.
6. Vsakše zajtro pred zajtrkom nekaj minot telovadi.
7. Jej malo mesa i to naj bo mejko.
8. Vživaj zadosta maščobe.
9. Če se nagibleš h debelosti, ne pij po 20. leti več mleka.
10. Ne pij preveč alkohola.
11. Vsakši den idi na dober zrak.
12. Ne pušti stvari v stanovanje.
13. Pij zmerom samo zdravo i svežo vodo.
14. Vlažno stanovanje je tvoj najhujši sovražnik.
15. Nikdar se ne čemer i ne razburjaj!

Malarija v srezu Sobota

Zatiranje komarjev.

Kakor v sosednem lendavskem in ljutomerskem srezu ter na Dravskem polju, se je tudi v srezu Sobota tekom poletja pojavila bolezen malarija (trešlika). Malarijo prenašajo samice komarjev (Anopheles), ki jih je tudi v tukajšnjih krajih zelo veliko. Zato je dolžnost vsega prebivalstva, da ta mrčes z vsemi silami uničuje.

Velika nevarnost obstoja, da se drugo leto malarija še bolj razširi in tako zadene naše prebivalstvo težka bolezen, ki zelo oslabi človeški organizem. Zato se mora vsakdo zavedati, da je v borbi proti malariji najbolj uspešno sredstvo uničevanje komarjev, ki se zelo hitro množijo, posebno v močvirnatih krajih, kjer je dosti stoječih mlak in nereguliranih tekočih vod. Dokazano je, da se iz ene same samice izleže v šestih generacijah v enem samem poletju do 64 milijonov komarjev.

Smo pred zimsko dobo, ko je prilika za uničevanje komarjev najbolj ugodna. Pokončati je treba samice, ki iščejo zavetja za prezimovanje po špranjah in razpokah, v strehah stanovanj, v kletih, hlevih, škednjih in drugih prostorih. Pokončati jih moramo, predno se zaležejo v topla skrivališča. One samice, ki ostanejo preko zime žive, polagajo na spomlad v najbližnji okolici v mlake in stoječe vode svoja jajčeca.

Najbolj preprost in vendar uspešen način je pobijanje komarjev po stenah s cunjami ali muhalniki, kakor se pobijajo tudi muhe. Za temeljito uničenje pa se uporabljajo kemična sredstva, ki sežejo tudi v špranje kamor se s cunjami ne more, n. pr. 2 do 5% razstopina aphidona, razstopina maznega mila s tobačnim izvlečkom. Komarje uničujemo z brizganjem teh razstopin. Uspešno je tudi žveplanje prostorov, s čemer se komarji omamijo ter nato pokončajo. Tudi kajenje z borovimi vejicami v zaprtih prostorih je uspešno.

Še važnejše je uničevanje komarjevih ličink v vodi. Uspešno sredstvo je pertolizacija stoječih vod in mlak, ki se morajo osušiti. Posebne vrste rib (gambuzi) se dajejo v vode, da uničujejo zarod komarjev.

Čez zimo naj vsakdo skrbi, da se ne bo nikjer nabrala stoječa voda. V luže in mlake, v raznih odvrženih posodah, loncih in črepinjah se lahko nabere voda, v katero potem spomladi ležejo samice komarjev svoja jajčeca. Zato je treba take posode in črepinje odstraniti, stoječe vode pa osuševati.

Sreski načelnik:

Dr. BRATINA, s. r.

CENE.

Penezl.	Dinarov vala:
Angleški funt	214-54—216-59
Nemška marka	17-40—17-54
Austrijski šiling	8-40
Vogrski pengö	8-8-76
Grčka lira	31-50
Amerikanski dolar	43-80
Holandski goldinar	23-24
Švicarski frank	9-10
Belgijska belga	7-37
Italijanska lira	2-31
Francoski frank	1-40
Češka korona	1-54

Živina. Kg na živo vago v dinaraj: Junci debeli 5-50—6-50, poldebili 4-75—5-75, bikli za klanje 5-50—6-50, krave za klanje 3-4, plemenske krave 3-3-65, krave za kolbase 2-3-50, telce 5-6-50, teoci 7-50—5, praščiči 8-50—9-25, plemenski prasci 5-6 tjezdov stari 115—140, 7-9 tjezdov stari 120—150 Din. po falati. Konji 3000—3500 Din.

Zrje. 100 kg. v dinaraj: pšenica 185 do 190, žito 165—170, oves 110—120, kukurica 120—140, grah 150—220, ječmen 110 do 125, proso 90—110, hajdina 95—115.